

Korte geschiedenis van Parochie Slenaken: Indrukwekkende ouderdom

Slenaken bestond in 1976 als zelfstandige parochie driehonderd jaar, inmiddels alweer bijna driehonderdvijftig jaar. Ongetwijfeld een respectabele leeftijd, maar nog indrukwekkender is de ouderdom van deze plaats. Zij bestaat heel wat langer dan drie eeuwen. Hoe lang precies is niet exact te zeggen. Zeker is wel, dat de naam Slenaken reeds meer dan zeven eeuwen geleden in documenten voorkwam. Het eerst was dit het geval in 1252, althans voor zover het bekend is. In dat jaar was er sprake van de rijks-heerlijkheid Slenaken, die aanvankelijk toebehoorde aan de graven van Gronsveld en later, vanaf 1728, aan de heren van Wittem uit het adellijke geslacht van de Plettenbergs. Het territorium van Slenaken bevatte naast de gelijknamige hoofdkern de gehuchten Heijenrath, Beutenaken, Schilberg en Hoogcruts.

Heerlijkheden waren eertijds vrij zelfstandige ministaatjes, die overigens geen al te geïsoleerd bestaan leidden. Toen was eerder sprake van een echt land-zonder-grenzen dan nu. De verleiding is groot om uitvoerig in te gaan op de historie van de heerlijkheid Slenaken, maar dit zou niet in overeenstemming zijn met de bedoeling van deze tekst, dat slechts een summier schets van het kerkelijk leven in Slenaken wil geven. Meer speciaal van de geschiedenis van de nu ruim drie eeuwen oude parochie. Die ontstond evenwel niet van de ene op de andere dag. Daarom een enkel woord over wat voorafging.

Slenaken maakte vóór 1676 deel uit van Sint Maartensvoeren. Het kapittel van de aldaar aanwezige kerk profiteerde jarenlang van de zogenaamde tienden, die Slenaken moest

opbrengen. In ruil daarvoor zorgde het kapittel voor het onderhoud van een kapel en voor kerkelijke diensten. Die waren van 1575 tot 1676 opgedragen aan de paters Sepulchrienen van Hoogcruts. De kapel, die als voorloper van de huidige parochiekerk mag worden beschouwd, dateert uit het einde van de veertiende of het begin van de vijftiende eeuw met als vermoedelijke stichters leden van het geslacht van Heez. De kapel bezat drie altaren, ter ere van Sint Remigius, Onze Lieve Vrouw en de Heilige Anna.

De eerst bekende rector was pater Crutius Bruijn, vierde prior van Hoogcruts. Hij werd 80 jaar, stierf in 1624 en was getuige van een afschuwelijke brand, die zijn klooster trof in 1579. Het werd door de Spaanse troepen van Alexander Farnese in brand gestoken. Bij wijze van wraakneming, aangezien de Staten van Overmaas er een landdag hadden gehouden. Tweede rector van Slenaken, tevens prior van Hoogcruts, was Johannes Linsen, die opgevolgd werd door Andreas Henssen. Hij sierde zich met de weidse titel van professor, omdat hij les gaf aan de Latijnse school van Hoogcruts met voorname leerlingen als Guil baron van Eynatten, Adolf Belven, zoon van de drossaard van Wittem en Gerard Otten van Neurop. Van “prof” Henssen is bekend, dat hij lid was van de schutterij van Slenaken en dat hij zorgde voor een doopvont (1636). Geen overbodige luxe, daar het meer dan eens voorkwam, dat dopelingen, die tot dan toe in de kerk van Sint Maartensvoeren gedoopt moesten worden, op weg daarheen overleden. De eerste dopeling was Johannes, zoon van Johannes Francken van Beutenaken en van Catharina Keulen. Peter was Egidius Mulleneers en meter Elisabeth Rijns. Het toedienen van doopsels was de eerste stap naar de verheffing van Slenaken tot zelfstandige parochie. Daarvan was evenwel pas sprake toen in Slenaken ook huwelijken kerkelijk bevestigd konden worden en er begrafenissen mochten plaats vinden. Zover was het in 1676, waarmee niet gezegd is, dat er tevoren niemand begraven zou zijn. Grafkruisen uit 1610 en 1620 wijzen eerder op het tegendeel. De laatste rector was Cornelius Schoonbrood. Hij hield het doopregister niet meer bij in verband met diverse woelingen als gevolg van minioorlogen tussen de verschillende vorstendommen, waaruit vroeger

Zuid-Limburg bestond. Zij gingen gepaard met plunderingen, waarvan ook de kapel van Slenaken haar deel kreeg.

De parochie Slenaken ressorteerde eertijds onder het oude bisdom Luik, behoorde tot het aartsdiakonaat Hespengouw en tegelijkertijd tot het landdekenaat Maastricht. Hiervan werd Slenaken in 1789 afgescheiden om ingedeeld te worden bij het landdekenaat Herve, samen met plaatsen als Thimister, Aubel, Moresnet, 's-Gravenvoeren, Montzen, Warsage en Moelingen in het huidige België; met het Duitse Herzogenrath en de Nederlandse plaatsen Mheer en Simpelveld.

Zeiden we té veel toen we stelden, dat het land-zonder-grenzen toen echt bestond? Deze toestand duurde tot 1801, Slenaken ging nadien deel uitmaken van het nieuwe bisdom Luik, waarvan bisschop Zaepffell Gulpen tot hoofdkerk verhief met als succursalen: Slenaken, Margraten, Mheer, Noorbeek, Vaals, Oud-Valkenburg, Schin op Geul, Vijlen, Mechelen, Epen, Eys en Wijlre. Parochies, die ook nu nog behoren tot het in 1833 opgerichte dekenaat Gulpen, dat op zijn beurt in 1853 bij het herstel van de kerkelijke hiërarchie in Nederland werd ingedeeld bij het nieuwe bisdom Roermond.